

Folkboot ja Muhu Väin – kes neid suudaks lahuta

Tekst: Vallo Kalvik ja Leida Lepik

Tänavu suvel toimus Muhu Väina Regatt 62. korda. Nõnda väarika ajalooga avamereregatist on folkboodid osa võtnud üle 50 korra, tõestades, et see jahiklass sobib Muhu Väina niisama hästi nagu folkboodi kiil Viirelaiu ja Muhu saare vahele merepõhja vagu kündma.

Foto: Gerli Tooming

Erinevalt ORC- ja ESTLYS-arvestuses võistlevatest jahtidest purjetavad folkboodid võidu peale klassijahtidena. See tähendab, et kes esimesena ületab finišiliini, on ka võitja. Samuti on ka keset võistlust hetkejärjestus selge. Loota või muretseda, et finišijärgne purjetamisaegade ümberarvutamine midagi muudab, pole võimalik. Kogu töö tuleb ära teha vee peal.

Kuna folkboot armastab Muhu Väina ja see tunne näib olevat vastastikune juba kuldpulma jagu aastaid, sünnib sellise südamliku suhte käigus mitmeid tundelisi pildikesi, mis ülestähendamiseks sobivad. Alljärgnevad stseenid folkbootide pardalt (või parda kõrvalt) pärinevad enamikus viimasest, mõni aga mõnest varasemast Muhu Väinast või sinna minekust-tulekust. Aset on need leidnud eri folkbootidel, tegelasteks folkboodi ustav meeskond arhetüüpse Roolimehe, Soodimehe ja Vööri-mehe näol.

Viimasest Muhu Väinast võttis osa kümme folkbooti, aga osavõturekordiks on 17 jahti – 1972., 1973. ja 2016. aastal. Kuna Eestis on hetkel üle 20 aktiivselt purjetava folkboodi, on lähisuvedel lootust uueks rekordiks.

Foto: Leida Lepik

Folkbotistidel juhtub keskmisest sagedamini, et alles vahetult enne või ka keset regatti tundub, et mõni vall või soot karjub väljavahetamise järele. Õnneks on Tommylyy Paadipood oma nomenklatuuriga valmis kohale sõitma sinna sadamasse, kus tarvikuid vajatakse.

Foto: Leida Lepik

Roolilehega võib Väinas midagi juhtuda kellel tahes! Aga folkbooti ei pea sellepärast hakkama kohe veest välja tõstma. Tavapäraselt kokpiti ja selle ümber kogunev õhtune sadamaseeliskond suundub lihtsalt folkboodi avarale vööriekile, ahter kerkib veest ning skeki ja ahtripeedli kallal saab rahus vajalikud tööd läbi viia.

Nii nagu last kasvatab terve küla, tegeleb samasugune sõbralik sootsium ka Eesti folkbootidega. On tavapärane, et lahendus keset mõnd krõbedama ilmaga etappi folkbooti tabanud hädale jõuab sihtsadamasse kohale veel enne, kui mastita või roolita jäänud jaht ise. Sarnaselt pildil toimuvale roolilehevahe-tusele ei vaja kraanat ka mastivahetus. Läbi kajutilae käiv mast on Muhu Väinas

oma pesast välja vinnatud naabruses seisvate folkbootide grootvallide abil, aga teinekord ka lihtsalt nii mitme mehe käterammuga, kui parasjagu mastist mahtusid kinni krabama ...

Foto: Pille Kaas

Vahel peab Roolimees võistluse ajal hetkiti blogima – mida kõike purjetamise populariseerimise nimel ka ei tee. 2019. aasta Muhu Väina blogi ilmus Postimehe veebis.

Pikema etapi esimesel veerandil saabuvast närvesöövast tonaalsest tuulevaikusest ehk plekist saab asi ikka veel halvemaks minna järgmiselt. Plekk tabab folkbooti paarkümmend sülda eemal meetrisügavustest kividest, millele jaht vana laineloksu abil vaikselt, kuid vääramatult lähenema hakkab. Kivide taga läheb merepõhi päris madalaks rannaveeks, kus üle Liivi lahe saabuvad laisad lained kurjakuulutaval pahinal murduvad. Ankur sisse, on meeskond ühel nõul ja nõnda tehakse. Liivasel põhjal ankru pidama saamiseks tuleb otsa üksjagu järele anda, kuni on tunda, et enam ei libise. Mõõduvad

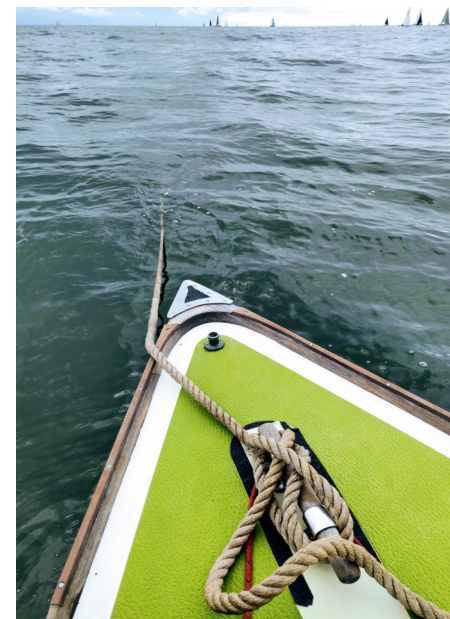

Foto: Vallo Kalvik

pingsad minutid, vahitakse turvalisemas sügavuses viibivaid, kuid samuti tuulevaikuses tiksuvaid konkurente, kuni järsku tõdeb Vööri-mehe: “Tuul on tagasi! Venelased, kurat, sõidavad!” Ja tõepoolest, naaberriigist külalistena saabunud Open 800 klassi jahte libiseb kaks tükki sahinal eemalt mööda. No ilmselgelt peab tuul olema tagasi. Ankur üles ja minema! Ankur tulebki üles, mida aga ei tule, on kõik! See tuulenire, mis paneb liikuma mõnuga ülepurjestatud Open 800, jääb folkboodile püüdma-

tuks. Kuid vana laine teeb oma tööd ja ei möödu minutitki, kui Tuudinasva esimene kivi “kolaki!” endast kiilu all märku annab. Roolimees prikkab pinniga nii et nagiseb, et mingitki käiku leida ja vööri vaba vee poole udjada, aga juba tuleb uus kivi ja uus kolakas. Siis pöörab folkboot veel oma ahtri mere ja nina maa suunas nagu plaaniks mõnuga kaldasse surfata, selja tagant tulev laine murdub üle ahtriteki ja ujutab vahuga kokpiti üle nõnda, et korra ongi pardalolijatel selline *bon-voyage*-tunne: nüüd on hooga kaldakividesse minek! Ei muud, kui folkbootidel tirgi asemel kasutuses olev möla välja ja ühest pardast sõudma, et saaks pisukese kaarega sügavamate vete poole tagasi. Ning Vana hoiabki folkbooti ja laseb tal leida puhta tee vabasse vette, et seal siis edasi tuult oodata. Huhh.

Järjekordne halastamatu plekk, kuid seekord pisut vähem närvesööv, kuna on tabanud laevastikku veel enne stardisignaali. Kohtunikelaeval ripub kurvalt „porgand“ ehk võistlussõitude edasilükkamist tähistav lipp AP. Jahid triivivad tonaalses tuulevaikuses hajutatuna ümber kohtunikelaeva, piisavalt lähedal, et tuulenire tekkides õigel ajal õiges kohas olla. Väina võistlusametnikud on võistlejatele teadete jagamiseks määranud mere-VHF kanali 11, mis

Foto: Vallo Kalvik

Foto: Vallo Kalvik

pärast AP heiskamist muutub põletava päikese all veelagendikul tuuleootajatele pingemaandusallikaks. Ei midagi nõnda dramaatilist kui lõunapoolsetel laiuskraadidel 16. kanalil aset leidev valimatu verbaalne läbu, pigem õrnad ja asja- ning kontekstikohased tõgamised nii kohalike kui naaberriigist saabunud konkurentide vahel. Eetrisse mahub ka natuke Youtube'i-diskot (Monitori kannatlik „Ootan tuult“ ning juba optimistlikum Rod Stewart ja „Sailing“) ning ongi käes aeg serveerida folkboodi naabrusesse tiksunud kaaskannatajatele nädalajagu soojas piltsis pehmenenud fuutec-salaamivorsti.

Foto: Vallo Kalvik

Foto: Janis Spurdzins

Allatuult purjetavaid folkboote jälgides võib võõramal huvilisel tekkida küsimus, mis jama on lahti folkbootide roolimeestega. Nimelt torkab ühise nimetajana silma, et võõrimehed ja soodimehed püüavad teha kõik, et viibida

Foto: Janis Spurdzins

oma jahi roolimeestest võimalikult kaugel eemal, trügida suisa ettepoole võõrstaaki. Eks kapteni ja meeskonna vahelistest lahkkelidest ole ju kuulnud kõik, kuid selline käitumine näikse olevat folkbootidel üleüldine.

Foto: Pille Kaas

Foto: Pille Kaas

Ühe jahi julgus otsida kivide vahelt otsemat teed finišisse ja teise jahi operatiivne blogimine tähendas, et südasuvisel tuuletul päeval oli mõneks ajaks Postimehe veebiväljaande esiuudiseks „Kaks Muhu Väina Regati jahti sõitsid

Linnusitamaal kividele“. Sellega seoses meenub ka kahe suve tagune südamlük pealkiri ajalehes Meie Maa: „Mercurius leidis Linnusital kivi“.

Kui Väina etapp viib folkboodid tiirule ümber pisikese saare ja selle tarvis vajaliku marsruudi lühendamise nimel tuleb saare nukas kive kompida, võib tänapäeva operatiivse veebimeedia tõttu juhtuda, et pärast kaldal küsitakse otsesõnu: „Aga miks te siis käisite seal kivides?“

Roolimees: „Võõrimees tahtis ujuda!“

Võõrimees: „No ei, Roolimees mõtles, et teeme midagi originaalset! Üllatame kuidagi, vaatame, kas see kaart on ikka õigesti joonistatud! Et lähme sealt kahe kivi vahelt läbi. Aga seal oli hoopis terve hunnik kive ... ja nii pidingi vees käima.“

Roolimees: „Jah, me proovisime! Proovisime Eesti merekaardi täpsust!“

Foto: Janis Spurdzins

Viisakad naabrid. Kogu meeskond on rahul, kui suurem vahelduseks ei võtagi väiksemalt tuult ära, vaid möödub tuulealusest küljest. Seda viisakust kohtab Väinas aina enam. Kuni keegi jälle sekundiga teisele alla jääb ...

Foto: Mattias Tammet

Foto: Mattias Tammet

Tuulevaikuses on duell etapi esikohaeestriti pingeline. Lõpuks said folkboodid spinnid vedama ja käigu üles, kui nende eest sõidab läbi kaater

Foto: Irina Mägi

Foto: Leida Lepik

fotograafiga, ikka parimate piltide nimel. Emotsiooniga fotosid saab nõnda kahtlemata, sest Võõrimees annab reljeefselt märku oma tunnetest, kui spinnakerid

Foto: Tiit Riisalo

jälle kokku vajuvad. Seekord ei jäänud küll esikoht nii etapi kui kogu Väina arvestuses seetõttu tulemata.

KAASASKANTAVAD KÜLMIKUD

Vitrifrigo kaasaskantavad külmikud on mugav lahendus igale reisile: autosse, matkabussi, paati, purjekasse, kaatrisse, telki, suvemajja ja mujale.

VITRIFRIGO 16 L

Mahutavus 16 l
Temp. +10°C / -18°C
Kaal 8 kg

399.99 €

TAVAHIND: 541 €

VITRIFRIGO 35 L

Mahutavus 35 l
Temp. +10°C / -22°C
Kaal 19,5 kg

499.99 €

TAVAHIND: 658 €

VITRIFRIGO 45 L

Mahutavus 45 l
Temp. +10°C / -22°C
Kaal 20,5 kg

519.99 €

TAVAHIND: 670 €

Soodushinnad kehtivad veebipoes kuni 15.07.2019. Vaata ka teisi mudeleid!

VITRIFRIGO
COOL AND BEYOND

+372 601 2880

PROMARINE@PROMARINE.EE

Pr-Marine
TRADE

The Biggest Marine Webstore Around The Baltic Sea
WWW.PROMARINETRADE.COM

Folkboot klassis, mille jaoks Muhu Väina Regatt on juba aastaid olnud ka Eesti Meistrivõistlusteks, osales sel aastal 10 folkbooti. Suurepärase seeria 7 punkti, millesse pärast halvima tulemuse mahaviset jäi lisaks esikohtadele vaid üks teine koht, sõitis välja Tiit Riisalo jaht Lind Kalevi Jahtklubist, kus roolimeheks Vaiko Vooremaa, tulles nüüd kolmandat korda Eesti meistriks. Täpselt topeltarvu punktidega sai regati hõbemedalid kaela Rimo Timmi meeskond jahil Linda Kalevi Jahtklubist, kellel samuti õnnestus

napsata üks etapivõit. Kolmanda koha pronksmedalid sai Peeter Vääkmani jahti Tee Chee meeskond Kalevi Jahtklubist, kes oli võidukas regati viimasel etapil Pärnu ringil. 2019 Folkboot Eesti meister Tiit Riisalo kommentaar küsimusele, mis oli nende jahti võidu võti, ütles, et sellele ei ole ühest vastust. „Purjetamine on ühelt poolt tehnikasport ja teiselt poolt mõttesport ning koosneb väga paljudest erinevatest komponentidest. Tegelikult võidab see, kes ei ole tugev mingis konkreetse komponendis, vaid kes eksib kõige

vähem. Mulle meeldib, et folkboot on monotüüp klass ja merel kohtudes sa tead, kes on ees ja kes taga. Neid põnevaid hetki on seetõttu regatil väga palju ja rohkem jäävad vast meelde raskemad kohad. Eriti jääb sellest regatist meelde Roomassaare-Pärnu etapi neli tundi tuulevaikuses istumist, kui me vaatasime vahepeal trükkeri pealt konkurentide liikumist kolme sõlme-ga, aga sellest saab ainult tugevamaks. Tervikuna oli regatt väga mõnus!”

Allikas: A. Le Coq 62. Muhu Väina Regati pressiteade

Tanel Murre pilt Viire ja Muhu vahelt

Kui ühes Väinas folkboot Viirelaiu ja Muhu vahelt end läbi nihverdab ja sellega kena edumaa saab, on selge, et kaks Väina hiljem järgmise võimaluse saabudes tekib sinna suisa väiksem järjekord huvilistest folkbootidest, kes selle raja omal nahal peavad läbi proovida saama. Kolm folkbooti eespool ja neljas pisuke vahemaal järel sabas. Sealjuures lähed nii nagu märkis kunagi Kalevipoeg: esimesed heidetakse, tagumised tapetakse, keskmised koju tulevad. Kõige ees lippav jaht kaldub liialt Viire poole ja kivit saadud kiilukolakas kostab üle vaikse vee ilmselt mõlemale saarele ära. Järgmised kaks võtavad targu tsipa kõrgust ja pääsevad puutumata läbi, neljas on aga liialt kaugemale jäänud, et õiget vagu vees tunnistada ja saab samuti oma mütaka kivi käest kätte.

Foto: Leida Lepik

Eriti õrna ehk suisa olematu tuulega peetud etapi järel kiidab debütandist Soodimees folkbooti võrreldes suuremate jahtidega: „Siin on ikkagi nagu paadisõidu moodi! Aga kõigi sportlike instinktide käes kannatades on selline kilpkonnade võidusõit päris keeruline taluda!”

Foto: Janis Spurdzins

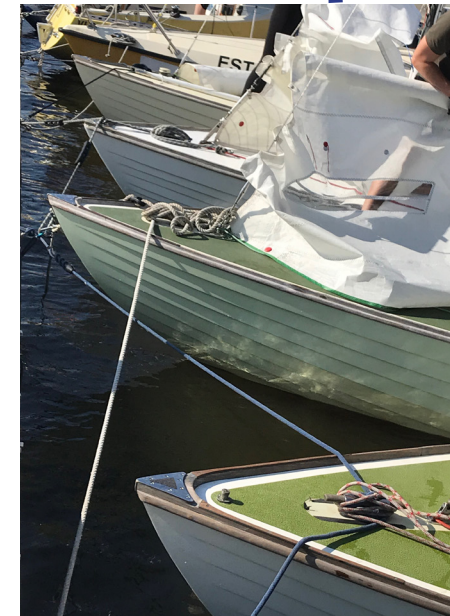

Foto: Leida Lepik

Vahetult enne Väina minekut valitseb Piritall seisvas folkboodis korralik lekk. Vesi siin ja seal ning keegi ei saa aru, kust seda nõnda palju sisse tuleb. Roolimees kaob laeva sisse, otsib ja tuulab seal pikalt ning tuleb siis rahuloleva näoga välja: „Auku ei leidnud, aga nüüd sain aru, kust see vesi õieti sisse tuleb – jõest!”

Foto: Janis Spurdzins

Kord libises Väina laevastik mööda Pärnu jõge Muhu Väina stardi suunas. Teiste seas üks kurvameelne folkboot, kus pardal vaid Roolimees ja Võõrimees, Soodimees aga puudu. Folkboot sattus kõrvuti ühe samuti starti mineva minitonnikuga, mis paistis silmnähtavalt ülerahvastatud (no viis meest küll). „Teil nii väike jaht, aga nii palju mehi!” hüüdsid folkboodi omad. Natuke keset-jõge-nihverdast ja koliski minitonniku pealt folkboodile verivärske Soodimees. Jäi sinna kogu Väinaks ning sai sedavõrd tugeva nakkuse, et on tänaseks mitmen-dat hooaega ise folkboodi reeder.

Foto: Gerli Tooming

Foto: Gerli Tooming